

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse teemal „Soovitus: nõukogu soovitus euroala majanduspoliitika kohta”

[COM(2015) 692 final]

(2016/C 177/07)

Raportöör: Michael IKRATH

Kaasraportöör: Anne DEMELENNE

22. detsembril 2015 otsustas Euroopa Komisjon vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Soovitus: nõukogu soovitus euroala majanduspoliitika kohta”

[COM(2015) 692 final].

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav majandus- ja rahaliidu ning majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse sektsioon võttis arvamuse vastu 3. märtsil 2016.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 515. istungjärgul 16. ja 17. märtsil 2016 (17. märtsi 2016 istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 201, vastu hääletas 3, erapooletuks jäi 6.

1. Järeldused ja soovitused

1.1. Komitee toetab põhimõtteliselt majandusprioriteetide programmide loomist Euroopa poolaasta alguses eesmärgiga stimuleerida euroala riikides majanduskasvu. Samas väljendab komitee kahetsust, et kodanikuühiskonna ja iseäranis sotsiaalpartneritega ei konsulteeritud seoses Euroopa poolaasta kavandamise ja sellega seonduvate siseriiklike menetlustega.

1.2. Komitee on veendunud, et kõnealuste soovitude tulemusel ei tohi praegune euroala riikide ja teiste liikmesriikide vaheline lõhe mingil juhul suureneada, vaid peab vähenema. Eelkõige on eesmärgiks pidada silmas pikka perspektiivi, et arendada eurot nii, et sellest saaks kõigi liikmesriikide ühisraha.

1.3. Komitee tunnustab komisjoni majandus- ja rahaliidu süvendamist käsitleva dokumendi tähtsust. Nagu varasemates arvamustes⁽¹⁾ juba märgitud, avaldab komitee tugevat poolehoidu majandus- ja rahaliidu edasisele tugevdamisele ja lõpuleviimisele. Liikmesriigid peaksid nii eraldi kui ühiselt tegutsedes võtma kõik vajalikud meetmed, et kindlustada suurem lähenemine ja integratsioon, iseäranis majandusvaldkonnas. See peaks toimuma paralleelselt edusammudega liikumisel euroala fiskaalliidu (k.a eriotstarbeline eelarve) ja sotsiaalse liidu loomise ning ühtse välisesindatuse poole rahvusvahelistes finantsasutustes.

1.4. Komitee mõistab poliitilist vajadust tagada euroalale kindel poliitiline ja institutsionaalne alus, mida ei ole alates rahaliidu loomisest seni tagatud⁽²⁾. Üksikalgatusi, nagu pangandusliidu või kapitaliturgude liidu loomine, tuleb tervitada, kuid need ei asenda vajalikku kindlat arhitektuuri.

1.5. Samuti võib täheldada, et hiljutised tööhõivekampaaniatesse investeerimise programmid ei ole oma eesmärgi piisavalt saavutanud. Majanduskasvu ja tööhõive taastamiseks on vaja rakendada nii finants-, maksu-, eelarve-, majandus- kui ka sotsiaalpoliitikat. Erinevalt komisjoni soovitusest tuleks eelarvepoliitika fookus kavandada pigem ekspansiivse kui neutraalsena.

⁽¹⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamused „Majandus- ja rahaliidu väljakujundamine – ELi järgmine õigusloomeperiood” (ELT C 451, 16.12.2014, lk 10) ja „Majandus- ja rahaliidu väljakujundamine: poliitiline samm” (ELT C 332, 8.10.2015, lk 8).

⁽²⁾ Samas.

1.6. Komitee leiab, et neutraalne eelarvepoliitika – kuigi eelistatav võrreldes kokkuhoiupoliitika jätkumisega – ei ole praegustes oludes sobiv. Arvestades, et majanduslangus vähendab majanduskasvu potentsiaali, peab euroala eelarvepoliitika tegema tavalisest enam euroala majanduse kui terviku stimuleerimiseks. Praegu on majanduse ülekuumenemisest tulenevad riskid palju väiksemad kui pidevast väiksest inflatsioonist või deflatsioonist tulenevad riskid. Seepärast soovib komitee eelarvepoliitilist stiimulit riiklikele investeeringutele: see suurendaks lühiajaliselt nõudlust, kuid suurendaks ka pikaajaliselt majanduskasvu potentsiaali.

1.7. Lisaks sellele toetab komitee töö madalamat maksustamist, kui see ei ohusta juba niigi nõrgestatud sotsiaalkaitseüsteemide rahastamise jätkusuutlikkust. Komitee meenutab, et tänapäevased sotsiaalkaitseüsteemid peavad põhinema solidaarsuse ja võrdsete võimaluste põhimõttel ja mitte ainult töölase konkurentsivõime edendamisel. Lisaks tuleb eelarve tasandil arvesse võtta robotika ja digiteerimise mõju, mis põhjustab häireid tööturul ja mõjutab tõenäoliselt maksutulu.

1.8. Komitee väljendab heameelt paindlikkuse kontseptsiooni läbivaatamise üle, ent ajutised lepingud peavad ideaalis viima alaliste töölepinguteni ja mitte ebakindlate töökohtadeni. Selleks et võidelda kasvava sotsiaalse ebavõrdsuse vastu, on vaja luua töökohti ja panna rõhku tööhõive kvaliteedile, samuti kasutada ära ja mitte tõrjuda jagamismajanduse potentsiaali ning rakendada ühiskonna teenistusse uusi töövorme ning töötamise viise, seadmata ohtu töötajate õigusi ja sotsiaalkaitseüsteeme.

1.9. Viimasel kaheksal aastal on euroala majanduskasv kannatanud nõrga nõudluse, mitte nõrga pakkumise all. Tööturgude kohanemine on olnud tasakaalustamata ja asümmeetriline, toimudes peamiselt nominaal- ja reaalpalkade ning tööjõu ühikukulude alanemise kaudu kriisist enim mõjutatud liikmesriikides. Komitee järeldab sellest, et vastuseks kehvale taastumisele ei piisa üksnes struktuurireformidest, mille eesmärk on parandada majanduse pakkumise poolt ning stimuleerida seeläbi investeeringuid ja majanduskasvu. Vähemalt tuleks esikohale seada sellised struktuurireformid, millel võib lühikeses perspektiivis ja isegi kodumajapidamiste laenuturu kriisi tingimustes olla positiivne mõju nõudlusele.

1.10. Samuti nõuab komitee kooskõlastatud jõupingutusi ettevõtjasõbralikuma keskkonna loomiseks väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele (99 % ELi äriühingutest ja umbes 60 % töötajatest ehk 65 miljonit inimest), parandades õigusloomet ja vähendades järjekindlalt bürokraatiat ning tagades piisava ja asjakohase rahastamise (juurdepääs rahastamisele)⁽³⁾ ning hõlbustades süstemaatiliselt ekspordi väljaspool ELi asuvatele turgudele. Sellega luuakse ettevõtlusalast tegevusruumi majanduskasvu ja töökohtadesse investeerimiseks.

1.11. Komitee tervitab algatusi VKEde rahastamiseks kapitaliturgude liidu raames. Ent eriti vajalik on avada uusi rahastamisvõimalusi mikro- ja alustavate ettevõtete jaoks, nagu näiteks seemnekapital, riskikapital, ühisinvesteering ja -rahastamine ning uuenduslikud kapitalivormid, nt börsiväline kapital. Sellega seoses rõhutab komitee vajadust kavandatava ELi riskikapitalifondi loomise järele. Kiiresti on vaja läbi viia hindamine, et tuvastada, milliseid võimalusi ELi ettevõtete rahastamiseks võivad pakkuda uued pangandusmudelid⁽⁴⁾.

2. Taust

2.1. Viie juhi aruande „Euroopa majandus- ja rahaliidu loomise lõpuleviimine” kohaselt järgitakse Euroopa poolaasta raames uut lähenemisviisi, et tugevdada integratsiooni euroala ja liikmesriikide tasandi vahel. Komisjon avaldab novembris esimest korda koos 2016. aasta majanduskasvu analüüsiga soovitusi euroala jaoks, et paremini integreerida euroala ja ELi majanduse juhtimise riiklikku mõõdet.

⁽³⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Kapitaliturgude liidu tegevuskava” (ELT C 133, 14.4.2016, lk 17).

⁽⁴⁾ Vt nt komitee varasemas arvamuses „VKEde rahastamise struktuur praeguses finantsolukorras” (ELT C 48, 15.2.2011, lk 33) ja arvamuses „Tegevuskava VKEde rahastamisvõimaluste parandamiseks” (ELT C 351, 15.11.2012, lk 45) esitatud märkused islami rahanduse kohta.

2.2. Eesmärk on pakkuda võimalus aruteludeks euroala üle ja soovitude esitamiseks selle kohta enne riigipõhiste arutelude pidamist tagamaks, et ühised väljakutsed oleksid riigipõhistes meetmetes täielikult kajastatud. Tegemist on olulise muudatusega võrreldes eelmise poolaasta tsükliga, mil euroala soovitud esitati poolaasta lõpus, samal ajal kui riigipõhised soovitud.

2.3. Komisjon esitas neli soovitud euroala majanduspoliitika kohta:

- kohaldada poliitikat, mis toetab majanduse elavdamist, edendab lähenemist, hõlbustab makromajandusliku tasakaalustamatuse korrigeerimist ja parandab kohanemisvõimet;
- viia ellu reformid, mis ühendavad endas järgmisi komponente: paindlikud ja usaldusväärsed töölepingud, igakülgsed elukestva õppe strateegiad, tõhus poliitika, millega aidata töötutel tööturule tagasi pöörduda, tänapäevased sotsiaalkaitseüsteemid ning avatud ja konkurentsivõimelised toote- ja teenusteturud; vähendada maksukiilu, eriti väikese sissetulekuga töötajate puhul, ja teha seda eelarveneutraalsel viisil, et soodustada töökohtade loomist;
- säilitada 2016. aastal üldiselt neutraalne eelarvepoliitika, nagu kavandatud; 2017. aastal vähendada valitsemissektori võlga, et taastada eelarvepuhvrud, ja vältida samal ajal protsükliisust, järgides täielikult stabiilsuse ja kasvu pakti, ning
- hõlbustada pankade viivislaenude järkjärgulist vähendamist ja täiustada ettevõtjate ja kodumajapidamiste suhtes kohaldatavaid maksejõuetusmenetlusi.

3. Üldised märkused

3.1. Esimest korda avaldatakse euroala soovitude eelnõu Euroopa poolaasta tsükli alguses koos iga-aastase majanduskasvu analüüsi, häiremehhanismi aruande ja ühise tööhõivearuande eelnõuga. Komitee nõustub, et see uus protsess võib aidata võtta stabiilsusprogrammides ja riikide reformikavades esitatavate riigi poliitikavaldkondade kujundamisel paremini arvesse kogu euroala hõlmavaid kaalutlusi.

3.2. Komitee väljendab kahetsust, et euroala majandussoovituse eelnõu kujundamise suhtes ei konsulteeritud sotsiaalpartnerite ega laiema kodanikuühiskonnaga ja et riigisiseseid protsesse ei ole veel selle uue Euroopa poolaasta protsessiga kohandatud. Sotsiaaldialoog võib Euroopa poolaasta raames olla edukaid, jätkusuutlikke ja kaasavaid majandus-, tööhõive- ja sotsiaalreformide edasiviiv jõud. Kõigi tasandite sotsiaalpartnerid peaksid asjaomaste avaliku sektori asutustega kokku leppima tõelises, õigeaegses ja sisulises kaasamises Euroopa poolaastasse. Lisaks sellele soovitab komitee tungivalt, et komitee ECO sektsioon ja Euroopa Parlamendi majandus- ja rahanduskomisjon teeksid tulevikus jätkuvat ja tihedat koostööd.

3.3. Komitee toetab keskendumist kõigi euroala liikmesriikide, aga ka raha-, eelarve ja struktuuripoliitika/pakkumise poole poliitika raames kooskõlastatud lähenemisviisile. Lisaks soovitab komitee, et struktuurireformid peaksid keskenduma poliitilistele meetmetele, et toetada majanduse taastumist lühikeses perspektiivis. Mis puudutab tööturgude paindlikkust, siis see ei tohiks tuua kaasa – nagu eelmistel aastatel – tööjõu ostujõu vähenemist, et sisenõudlus majanduskasvu ühe peamise vedajana ei satuks ohtu. See tähendab, et konkurentsi käimalükkavaks jõuks peaks olema kvaliteedi paranemine ja tootlikkuse suurenemine tänu innovatsioonile, mitte aga madalad hinnad ja palgad.

3.4. Kuigi komitee mõistab, et praegu ja ka lähitulevikus on vaja euro ja euroala püsiva kaitse tagamiseks tohutult pingutusi, et saavutada euro jätkuv tugevdamine ja arendamine, leiab ta, et soovitavad on järgmised eesmärgid:

- luua euroala ühtne välisesindatus rahvusvahelistes foorumites (Rahvusvaheline Valuutafond, OECD jne) ⁽⁵⁾;

⁽⁵⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Euroala välisesindatus“ (vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 16).

- luua euro fiskaallit;
- luua sotsiaalne liit, mis tähendaks, et komisjon, nõukogu ja parlament peaksid veelgi suuremal määral kaasama sotsiaalpartnereid kõigisse seadusandlikesse algatustesse.

3.5. ELi mitmeaastase finantsraamistiku (2014–2020) vahehindamist ja 2020. aastale järgneva mitmeaastase finantsraamistikuga seonduvate kaalutluste ettevalmistamist silmas pidades soovib komitee varustada euroala sihtotstarbelise eelarvega, mis peaks i) pakkuma vahendeid ressursside ajutiseks, ent märkimisväärses mahus ülekandmiseks piirkondlike šokkide korral; ii) võitlema sügava majanduslangusega kogu alal tervikuna; iii) tagama finantsstabiilsuse. Samamoodi peab euroalal – esimese sammuna majandusvalitsuse suunas – olema oma finantsminister, kelle käsutuses on selleotstarbeliste omavahendite süsteem, mis juhindub lihtsuse, läbipaistvuse, võrdsuse ja demokraatliku vastutuse põhimõttest.

4. Konkreetsed märkused

4.1. Makromajanduslik tasakaalustamatus

4.1.1. Komitee nõustub komisjoniga selles, et struktuurireformid liikmesriikides peavad jätkuma konkreetse riigi asjaolusid arvesse võttes, et edendada lähenemist ja hõlbustada makromajandusliku tasakaalustamatuse korrigeerimist. Ent vajalik on tasakaal struktuurireformide ja investeringute vahel tootmistegevusse, mis viib töökohtade loomiseni.

4.1.2. Komitee toetab Euroopa Komisjoni soovitusi, et liikmesriigid, kellel on suur jooksevkonto ülejääk, peaksid esmajoonel rakendama meetmeid, mis võimaldavad suunata ülemäärased säästus sisemajandusse ja seeläbi ergutada kodumaiseid investeringuid. Sellised meetmed ei tohiks siiski piirduda pakkumise poolega (nt tooteturude reformidega), vaid peaksid sisaldama ka otsustavamaid valitsuse algatusi riiklike investeringute valdkonnas, nagu praegune Junckeri kava⁽⁶⁾.

4.1.3. Komitee leiab, et riiklikud toetused peaksid koonduma eelkõige uuenduslike VKEde ümber. Loomaks selle ettevõtete kategooria jaoks lihtsam juurdepääs rahastamisele, peab riik ühelt poolt pakkuma rahastamist, mis tekitab impulsi, ning teiselt poolt kehtestama riiklike garantiide ja tagatiste süsteemi. Asjakohane riigi, VKEde ja ülikoolide ning teadusasutuste vaheline suhtlus on investeerimissüsteemi oluline osa.

4.1.4. Komitee toonitab asjaolu, et eksport on euroala VKEde jaoks keskne majanduskasvu tegur. Lisaks EKP rahapoliitikast põhjustatud soodsale euro-dollar kursile on ekspordi suurendamiseks hädavajalikud vabakaubanduslepingud. Kuigi komitee toetab praegust keskendumist Atlandi-ülese kaubandus- ja investeerimispartnerluse üle peetavatele läbirääkimistele, soovib ta samuti sõlmida leping, mis hõlbustab Euroopa äriühingute juurdepääsu turule nende kaubandussuhetes kiire kasvuga tärkavate turgudega. Oluline on tagada inimõiguste ja ILO standardite kaitse, samuti tarbijatõlguste ja ELis kehtivate keskkonnaeeskirjade järgimine.

4.2. Töö-, toote- ja teenusteturud

4.2.1. Komitee märgib, et kuigi tööturgudel jätkub, nagu Euroopa Komisjon teatab, järkjärguline paranemine, ei mainita asjaolu, et euroala 2015. aasta tööhõive määr jääb 68,9 % ga endiselt selgelt alla strateegia „Euroopa 2020“ peaesmärgile, milleks on 75 %. Komitee märgib, et Euroopa Komisjoni talituste (LABREFi andmebaas) esitatud andmete kohaselt ei näi olevat mingit positiivset suhet mis tahes etapis (enne või pärast kriisi) rakendatud tööturu reformide arvu ja liikmesriikide tööturgude tulemuste vahel⁽⁷⁾.

⁽⁶⁾ OFCE, ECLM, IMK, AK-Wien, INE-GSEE (2015), The Independent Annual Growth Survey 2016, Pariis.

⁽⁷⁾ ETUI/ETUC (2015), Benchmarking Working Europe 2015, Brüssel, ETUI, lk 26.

4.2.2. Tööturgude struktuurireformid peavad soodustama sotsiaalset investeerimist, st meetmeid, mis toetavad töötajate ja töötute pidevat koolitamist ja tagavad nende – eriti töötute – rahalise kindlustunde. Lisaks sellele toetab komitee tööjõu madalamat maksustamist, kui see kompenseeritakse muudest riigituluallikatest. Keskpikas perspektiivis võib sellele protsessile kaasa aidata ka kõrgem tööturul osalemise määr.

4.2.3. Euroopa konkurentsivõime ja kestlikkuse probleemi lahendamiseks soovib komitee luua väga eduka ettevõtja Airbus Group eeskujul digitaalse valdusettevõtte. Sellesse riikidevahelisse koostösse on hõlmatud mitmeid tütarettevõtjaid ELi eri liikmesriikidest ja tegemist on Euroopa majanduse ja tööstuse keskse osalejaga.

4.2.4. Ameerika Ühendriikide digitaalne juhtpositsioon kujutab endast juba praegu ülemaailmse juhtpositsiooni uut vormi. Eriti tugev on selle mõju finantssektoris, kus Ameerika suured investeerimispannad on juba loonud tugevaimad kapitalisidemed uuenduslike finantstehnoloogia ettevõtetega (Fintechs), mis omakorda ohustavad Euroopa klassikaliste jaepankade mudelit (nn igavad pangad – „Boring Banks”) ja suudavad nendega nende põhifunktsioonides edukalt konkureerida.

4.2.5. Euroopa digitaalse valdusettevõtte võrreldava mudeli kujundamiseks ja väljatöötamiseks teeb komitee ettepaneku luua lühiajaliselt distsipliinidevaheline projektirühm. Sellesse rühma peaks kuuluma esindajaid komisjonist (volinik Oettinger) ja Euroopa Parlamendist (tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjon) ning selle tegevuses peaks osalema komitee. Rahastamise osas on oluline pöörata algusest peale tähelepanu ühilduvusele Junckeri investeerimiskavaga. Tihe koostöö digitaalse valdusettevõtte pädevusüksuste ja VKEde endi vahel annab tugeva tõuke majanduskasvule ja uute töökohtade loomisele.

4.3. Eelarvepoliitika

4.3.1. Komitee toetab Euroopa Komisjoni seisukohta, et riikide eelarvepoliitika suuniste kujundamisel tuleb pöörata tähelepanu euroala kui terviku eelarvepoliitika arvessevõtmisele. Siiski täheldab komitee EKP sõltumatust piiramata märkimisväärset euroala rahapoliitiliste arengusuundade analüüsi puudumist neutraalse eelarvepoliitika asjakohasuse hindamisel. Arvestades, et EKP nõukogu liikmed on euroala eelarvepoliitikale korduvalt ja avalikult viidanud, on see vähemalt kummaline⁽⁸⁾.

4.3.2. See on väga murettekitav tegematus, kuna euroala on praegu olukorras, kus rahapoliitika võime stimuleerida nõudlust on tõsiselt piiratud. Nõudlus on olnud nõrk nii kaua, et inflatsioon (isegi naftahindu arvestamata) on oluliselt alla EKP 2% eesmärgi, samal ajal kui EKP peamised rahapoliitilised intressimäärad on peaaegu nullis, võimaldamata mingisugust edasist olulist alandamist. Euroala on niinimetatud likviidsuslõksus ning ka deflatsioonilõksu langemise ohus, juhul kui inflatsioon lähiajal ei suurene. Kui see juhtuks, jääks euroala paljudeks aastateks majanduslikku seisakusse, mis ohustaks kokkuvõttes euro poliitilist elujõulisust.

4.3.3. EKP poolt alates 2015. aasta algusest tõsiselt järgitav ebaharilik kvantitatiivse lõdvendamise poliitika ei näi olevat saavutanud nõudluse stimuleerimisel märkimisväärset muutust⁽⁹⁾. Sellises olukorras ning arvestades eespool nimetatud hüstereesi nähtuse esinemist (milles majanduslangus vähendab majanduskasvu potentsiaali), peab euroala eelarvepoliitika tegema tavalisest enam euroala majanduse kui terviku stimuleerimiseks⁽¹⁰⁾. Arvestades euroala lõunapoolsete liikmesriikide eelarvepoliitilisi piiranguid, peaks eelarvepoliitika sellistes liikmesriikides, millel on sihttasemele alla jääv inflatsioon, madalad avaliku sektori laenukulud, suhteliselt väike valitsemissektori võla suhe SKPse ja jooksevkonto ülejääk, olema ekspansiivne, et tõsta inflatsioon üle EKP 2% sihttaseme, nii et euroala inflatsioon keskmiselt saaks uuesti kiireneada ja sihttasemele jõuda. Praegu on majanduse ülekuumenemisest tulenevad riskid palju väiksemad kui pidevast väiksest inflatsioonist või deflatsioonist tulenevad riskid.

⁽⁸⁾ Silmatorkavaim näide oli president Draghi kõne „Töötus euroalal” 2014. aasta augustis Jackson Hole’is (<https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2014/html/sp140822.en.html>).

⁽⁹⁾ <http://epthinktank.eu/2015/12/10/the-ecbs-quantitative-easing-early-results-and-possible-risks/>.

⁽¹⁰⁾ Theodoropoulou S. (2015), How to avert the risk of deflation in Europe: rethinking the policy mix and European economic governance, Brüssel, ETUI.

4.3.4. Ent arvestades demograafiliste muutuste taustal muret valitsemissektori võla jätkusuutlikkuse pärast, võiks ja tuleks ekspansiivset eelarvepoliitikat, eriti suure jooksevkonto ülejäägiga liikmesriikides, teostada riiklikesse investeringutesse tehtavate kulutuste suurendamise teel. Eelarvepoliitiline stiimul riiklikele investeringutele suurendaks lühiajaliselt nõudlust, kuid suurendaks ka pikaajaliselt majanduskasvu potentsiaali. Sellised riiklikud investeringud võiksid keskenduda mitte ainult taristule, vaid ka haridus- ja oskuste poliitikal (sotsiaalsed investeringud).

4.4. *Finantssektor*

4.4.1. Komitee kutsub üles looma Euroopa maksejõuetuse õiguse ühelt poolt kodumajapidamiste võlakergenduse võimaluse loomiseks ning teiselt poolt võimaldamaks idufirmadel oma ettevõtte ebaõnnestumisega lihtsamini toime tulla. Sellisel moel suureneb kodumajapidamiste ostujõud ja julgustatakse looma uusi ettevõtteid.

4.4.2. Veel üks lahendamata, kuid tõsine probleem on see, et euroala pankades on umbes 900 miljardi euro ulatuses viivislaene. Ainult neid vähendades suudavad pangad ettevõtetele ja kodumajapidamistele laenu andmist laiendada, suurendades seeläbi EKP leebe rahapoliitika tõhusust, et parandada majanduskasvu väljavaadet ja suurendada turu kindlustunnet. Euroala asjaomastelt poliitilistelt ja reguleerivatelt asutustelt tuleks nõuda sel teemal asjakohaste kontseptsioonide esitamist.

4.4.3. Ühe finantskriisi tagajärjel seatud keskse eesmärgina lepitati konsensuslikult kokku vähendada Euroopa pankade bilanssides oluliselt riigivõlakirjade riske. Praegu näitab enamiku pankade olukord, et riigivõlakirjade riskid on tuntuvalt suurenenud. Komitee toonitab, et esmatähtis on neid riigivõlakirjade riske bilanssides vähendada, et tagada pangandus- ja finantssektori stabiilsus tulevikus, muu hulgas Euroopa hoiuste tagamise skeemi ettepaneku valguses ⁽¹⁾.

4.4.4. Komitee märgib, et positiivse mõju avaldamiseks nõudlusele ei tohiks piirata kodumajapidamiste ja ettevõtete likviidsust. Positiivsete laenuvoogude taastamine aitaks stimuleerida nõudlust, samuti aitaks see suurendada EKP rahapoliitika tulemuslikkust majanduskasvu väljavaadete parandamisel ja turgude kindlustunde suurendamisel. Euroala asjaomastelt poliitilistelt ja reguleerivatelt asutustelt tuleks nõuda sel teemal asjakohaste kontseptsioonide esitamist.

4.4.5. Lisaks sellele nõuab komitee reformide tegevuskava ja seda, et reguleerivad asutused pööraksid rohkem tähelepanu läbipaistvuse suurendamisele ning pangalaadsete asutuste ja varipankade järelevalvele, et kindlustada kestlikul moel finantssüsteemide stabiilsus ja taastada nende funktsioon reaalmajanduses, iseäranis väärtpaperistamise valdkonnas ⁽¹²⁾. Tuleb tagada, et riskifondid ja finantseerimisasutused, kellel on vaja täita kasumi suurendamise eesmärgi (nn raisakotkafondid), ei tohi neid kasutada spekulatiivsete investeerimisinstrumentidena.

4.4.6. Kuna finantskriisi põhjustas suures osas investeerimispankade spekulatiivne tegevus, jääb spekulatiivne pangandus varjatud ohuks finantsturgude stabiilsusele. Siiani ei ole põhjalikult uuritud, millises ulatuses võib väga spekulatiivne kauplemistegevus, nt välkkauplemine, toimuda, kui eesmärgiks on maailma turgude stabiilsuse suurendamine, samuti tuleb väikese riskiga investeerimistavasid ja laenugevust selgelt eristada suure riskiga investeerimispanganduse tegevusest. Selleks on juba praegu olemas mitu mudelit, näiteks Vickersi mudel ja Volckeri reegel. Komitee soovib viia Euroopa Liidus sisse Glass-Steagalli seaduse, sest teistel turgudel (nt Ameerika Ühendriigid ja BRICSi riigid) käib arutelu selle uuesti kasutuselevõtu üle pangandussektori stabiilsuse parandamiseks. Sellega välditaks riske hoiustajatele ja maksumaksjatele.

Brüssel, 17. märts 2016

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Georges DASSIS

⁽¹¹⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Euroopa hoiuste tagamise skeem” (vt käesoleva *Euroopa Liidu Teataja* lk 21).

⁽¹²⁾ Vt Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Väärtpaperistamise õigusraamistik” (ELT C 82, 3.3.2016, lk 1).